

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/357/66/92

OCZEKIWANIA I POSTULATY WOBEC RZĄDU PREMIER HANNY SUCHOCKIEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ'92

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

UWAGA: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

Spoleczeństwo oczekuje od rządu Hanny Suchockiej rozwiązania najważniejszych problemów kraju:

- bezrobocia,
- poprawy sytuacji materialnej ludzi,
- poprawy sytuacji gospodarczej Polski.

Rząd Hanny Suchockiej spotkał się z bardzo przychylnym przyjęciem opinii społecznej. Jednocześnie wzrósł optymizm co do możliwości wyjścia z kryzysu¹. Powstaje pytanie, jakie oczekiwania wiążą ludzie z nowym rządem, czego się po nim spodziewają?

"Czego Pan(i) przede wszystkim oczekuje od rządu premier Hanny Suchockiej?" To pytanie otwarte, na które badani spontanicznie formułowali swoje oczekiwania, zostało zadane w lipcowym sondażu CBOS².

Na plan pierwszy wysunęły się następujące sprawy:

- przeciwdziałanie bezrobociu, formułowane zarówno w kategoriach ograniczenia go lub zlikwidowania, jak też zapewnienia ludziom pracy (postulat ten formułował co czwarty badany - 24%),
- poprawa sytuacji materialnej społeczeństwa, warunków życia,

¹ Zob. komunikaty CBOS: "Reakcje na powołanie rządu Hanny Suchockiej" oraz "Nastroje społeczne w lipcu 1992 r."

² Sondaż "Sprawy Polski i Polaków" (26) zrealizowano w dniach 16-20 lipca 1992r. na 1124-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców kraju.

- łącznie z ogólnie formułowanymi życzeniami *żeby było lepiej* (22%),
- poprawa stanu gospodarki, formułowana w kategoriach ogólnych (22%),
 - kategoria oczekiwań, którą określić można jako "skuteczne rządzenie", obejmująca takie sprawy, jak: *wyprowadzenie kraju z chaosu; wziąć wszystko w garść; sprawniej, energiczniej rządzić, a także dobrać kompetentnych współpracowników itp.* (17%),
 - stabilizacja polityczna; wyrażano tu oczekiwania zarówno pod adresem rządu, że będzie wreszcie stabilny, jak i ogólniejsze, dotyczące ustabilizowania sytuacji kraju (10%).

Ponadto formułowano też postulaty i oczekiwania określające bardziej szczegółowo zakres spraw, których podjęcia badani oczekują od rządu. Były to:

w sferze gospodarczej

- nowa, lepsza polityka rolna, troska o stan rolnictwa, zapewnienie opłacalności produkcji rolnej, ochrona przed importem taniej żywności, a także ogólnie poprawa życia na wsi 10%
- walka z recesją 5%
- walka z inflacją 3%
- przyspieszenie prywatyzacji 2%
- ratowanie przedsiębiorstw państwowych, opieka nad nimi 2%
- ożywienie budownictwa mieszkaniowego 2%

w sferze politycznej

- pogodzenie skłóconych partii i polityków, zakończenie waśni "na górze" 4%
- skuteczna walka z aferami, korupcją, mafiami 4%

- wywiązywanie się z przyjętych zobowiązań,
uczciwe i sprawiedliwe rządzenie 3%

w sferze socjalnej

- poprawa sytuacji emerytów i rencistów 6%
- podniesienie lub regulacja zarobków, płac -
ogólnie lub w poszczególnych branżach (były to
wypowiedzi sugerujące bezpośrednią ingerencję
rządu w sferę płac) 5%
- obniżka lub ujednoczenie cen (również
z sugestią bezpośredniej ingerencji rządu
w tę sferę) 2%
- opieka nad najbiedniejszymi, najmniej
zarabiającymi 2%

Badani odpowiadali również na pytanie o najważniejsze problemy, przed którymi stoi nasz kraj³. W odpowiedziach na to pytanie najczęściej wskazywano:

- bezrobocie 66%
- zbyt niskie płace i zbyt wysokie ceny 59%
- rządy ludzi niekompetentnych, nieodpowiedzialnych 43%
- zatrucie środowiska naturalnego 31%
- przestępczość, działanie mafii 23%

(odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź).

³ Było to - w odróżnieniu od poprzednio omawianego - pytanie "zamknięte"; badani wybierali odpowiedzi z listy zawierającej 12 kategorii spraw. Szczegółowo wyniki tego pytania zostaną omówione w odrębnym komunikacie.

Widać tu więc wyraźnie, że ludzie oczekują od rządu rozwiązania tych spraw, które uważają za najważniejsze dla kraju.

Właściwie jedna tylko kategoria spraw wybieranych najczęściej przez badanych z listy najważniejszych problemów kraju pojawia się bardzo rzadko wśród spontanicznie formułowanych oczekiwań pod adresem rządu. Sprawą tą jest ochrona środowiska. Zajęcie się tą problematyką oczekuje od rządu niespełna jeden procent badanych, podczas gdy jako jeden z najważniejszych problemów kraju wskazywał na nią niemal co trzeci ankietowany. Prawdopodobnie wynika to z dość jeszcze słabego ugruntowania "świadomości ekologicznej" w społeczeństwie.

Warto zwrócić uwagę, w jakich grupach społecznych poszczególne problemy, przed którymi stoi nasz kraj, są uznawane za najważniejsze. **Bezrobocie** postrzegają tak przede wszystkim ludzie młodzi, mieszkańcy wsi oraz robotnicy zarówno wykwalifikowani, jak i niewykwalifikowani. **Zbyt niskie płace i zbyt wysokie ceny** - osoby z wykształceniem niższym niż średnie oraz gorzej sytuowani (wyraźną granicę stanowi dochód miesięczny poniżej 800 tys. zł na osobę). **Na rządy ludzi niekompetentnych** zwracają uwagę częściej od innych ludzie z wykształceniem wyższym oraz prywatni przedsiębiorcy. **Na zatrucie środowiska naturalnego** - przede wszystkim młodzież. Wyraźnie najrzadziej sprawę tę uznają za ważną rolnicy.

Pytanie o oczekiwania pod adresem rządu zostało zadane w identycznej formie w styczniu 1991 roku, gdy powstał rząd

J.K. Bieleckiego⁴. Otóż wówczas najczęściej zgłaszanym postulatem (30%) były sprawy rolnictwa. Bezrobocie było wymieniane tak samo często, jak obecnie. Poprawę stanu gospodarki, wyjście z kryzysu - wskazywano o blisko połowę rzadziej niż obecnie (12%); podobnie postulat poprawy sytuacji materialnej społeczeństwa (11%). Natomiast nie uwidoczniły się wówczas w szerszym zakresie sprawy związane ze stabilizacją polityczną i usprawnieniem rządu.

W ciągu półtora roku nastąpiły istotne zmiany w postrzeganiu sytuacji kraju - powszechniejsze jest przekonanie o pogorszeniu ogólnej sytuacji gospodarczej i warunków życia znacznych grup społecznych oraz niezadowolenie z istniejącej sytuacji politycznej, funkcjonowania państwa.

*

*

*

Spółeczeństwo dobrze przyjmując nowy rząd, oczekuje od niego doprowadzenia do radykalnego uzdrowienia sytuacji gospodarczej, ograniczenia bezrobocia i odczuwalnej poprawy warunków życia. Równocześnie spodziewa się po nim sprawności i efektywności działania oraz doprowadzenia do stabilizacji politycznej.

Wydaje się, że można te oczekiwania traktować jako wyraz pewnej kumulacji niespełnionych nadziei. A jako takie, są one niemal niemożliwe do zaspokojenia w krótkim okresie. Grożą więc szybkim odwróceniem deklarowanych dziś sympatii.

⁴ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (12) przeprowadzono w dniach 12-14 stycznia 1991 r. na 1500-osobowej ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności.

A N E K S

Tabela 1. Najważniejsze - zdaniem respondentów - problemy, przed którymi stoi nasz kraj (najczęstsze wskazania)

1 - bezrobocie; 2 - zbyt niskie płace, zbyt wysokie ceny;
 3 - rządy ludzi niekompetentnych i nieodpowiedzialnych; 4 - zatrucie środowiska naturalnego;
 5 - przestępczość, działalność rozmaitych mafii (%)

	1	2	3	4	5	Inne (łącznie)	Liczba osób
Ogółem	66	59	43	31	23	78	1124
Płeć							
Mężczyźni	65	57	48	30	25	73	529
Kobiety	67	60	38	31	20	82	595
Wiek							
do 24 lat	80	65	36	44	20	55	95
25-34	67	58	46	30	20	78	188
35-44	65	61	52	34	19	69	280
45-54	67	60	42	28	26	73	158
55-64	56	59	44	28	27	84	192
65 lat i więcej	67	51	31	25	24	98	206
Miejsce zamieszkania							
Wieś	71	64	38	27	18	81	488
Miasto do 20 tys.	64	56	47	39	29	64	135
od 21 do 100 tys.	65	56	45	34	20	81	212
101-500 tys.	63	52	43	29	31	82	195
501 tys. i więcej mieszk.	54	55	60	35	24	67	93
Region							
Północny	65	62	49	27	25	72	143
Zachodni	60	60	52	35	20	73	128
Środkowozachodni	73	59	43	34	23	69	181
Środkowy	59	60	54	24	33	64	156
Wschodni	61	59	42	25	19	92	145
Południowo-wschodni	72	62	36	29	19	82	194
Południowo-zachodni	68	50	31	39	20	92	177
Wykształcenie							
Podstawowe	67	61	35	27	22	85	451
Zasadnicze zawodowe	75	67	43	30	21	63	292
Średnie	62	52	47	36	26	77	294
Wyższe	45	35	67	33	24	94	84
Grupa społ.-zaw.pracujący							
Kadra kier., inteligencja	53	44	63	37	26	76	68
Prac.umysł.niż.szczebła	59	53	46	40	21	81	99
Pracownicy fiz.- umysł.	52	68	46	42	20	70	50
Robotnicy wykwalifikowani	73	71	41	27	15	71	126
Robotnicy niewykwalifik.	72	75	37	27	24	65	75
Rolnicy	64	57	56	18	28	75	89
Prywatni przedsiębiorcy	58	39	72	36	25	64	36
Bierni zawodowo							
Renciści i emeryci	64	56	35	28	25	89	395
Uczniowie i studenci	60	65	50	60	15	50	20
Bezrobotni	87	58	43	31	20	60	86
Gospodynie domowe i inni	71	64	34	34	18	79	77
Dochody na jedną osobę							
Do 400 tys. zł	74	72	41	20	19	72	123
401-600	69	68	43	28	21	71	190
601-800	70	62	41	32	17	75	223
801-1000	66	53	43	27	25	83	204
1001-1500	64	52	40	37	24	83	224
Powyżej 1500 tys. zł	54	47	51	38	31	77	150
Ocena własnych war. mater.							
Złe	68	66	43	23	20	78	491
Średnie	67	57	42	35	23	75	486
Dobre	53	40	47	41	30	86	145
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	70	48	36	32	23	90	124
Raz w tygodniu	68	60	42	31	20	78	635
Kilka razy w roku	63	60	45	31	26	72	286
W ogóle nie uczestniczy	57	55	59	23	27	73	75
Ocena kier.rozw.syt.w kraju							
Dobry kierunek	61	48	38	39	32	82	244
Zły kierunek	68	62	47	27	19	75	665
Trudno powiedzieć	65	60	37	33	22	81	215